

2 ×

45
min.

1. LEKCE:

Příběh trička

Cíle:

Žák vyjmenuje a popíše průběh jednotlivých fází výrobního cyklu včetně pozitivních a negativních environmentálních dopadů.

Žák vysvětlí důsledky environmentálních dopadů výrobního cyklu trička na životní prostředí, ekonomiku a lidi ve výrobním řetězci (lokální produkce, spravedlivý obchod, důstojné pracovní podmínky atp).

Žák navrhne a popíše změny (které snižují negativní dopady na životní prostředí, na lidi a na ekonomiku) ve výrobním cyklu trička a vysvětlí důvody a dopady těchto změn.

Žák popíše, jakou roli v rámci výrobního cyklu hraje on sám, a navrhne, zda a jak může výrobní cyklus ovlivnit.

Žák dokáže diskutovat o pozitivních a negativních mezinarodního obchodu a globalizace.

Anotace:

Prostřednictvím dramatizační hry nebo porovnáním vlastních odhadů s informacemi z textu a videí se žáci seznámí s výrobním cyklem bavlněného trička, resp. oblečení, a s dopady výrobního cyklu na přírodu, lidi a na jejich zisky. Vyhodnotí pozitivní i negativní environmentální dopady a uvedou k nim konkrétní příklady. Na základě získaných informací navrhnu environmentálně odpovědná řešení, zdůvodní je a budou hledat způsoby, jak tato řešení uvést do praxe. Uvědomí si, kdo ovlivňuje jednotlivé fáze výroby. Navrhnu, zda a případně jak, resp. v jaké fázi, mohou sami výrobní cyklus ovlivnit. Zohlední také možné překážky těchto řešení. Na závěr sestaví environmentálně nejšetrnější cyklus výrobku dle vlastních představ.

Struktura lekce:

AKTIVITA	ČAS	POMŮCKY
1. Co vše vím o svém tričku	10 min.	<u>Úvodní video</u> <u>PL Úvodní otázky</u> (pro každého žáka) <u>Obrázky k 1. lekci</u> (tisk dle vlastních možností a potřeby) Ukázky materiálů je potřeba zajistit z vlastních zdrojů
2. Od semínka k tričku a ještě dál (dramatizační hra nebo práce s videi)	35 min. Pro práci s videi Pro dramatizaci (10 min. příprava + 25 min. vlastní hra)	· Pro dramatizaci: <u>PL Scénář Od semínka k tričku a ještě dál</u> (podle potřeby dle ztvárněných rolí); <u>PL Texty pro expertní skupiny</u> (podle potřeb pro skupiny expertů) Pomůcky pro dramatizační hru · Pro práci s videi: internetové připojení, PC, tablet nebo telefon do skupiny – dle možností školy, třídy a pedagoga; videa Papíry většího formátu (pro každou skupinu) a psací potřeby na poznámky a návrhy
3. Sestavení příběhu trička, oblíbeného výrobku (výrobního cyklu)	25 min.	<u>PL Výrobní cyklus velký</u> (1× pro třídu nebo do každé skupiny podle výběru varianty tvorby plakátu) <u>PL Výrobní cyklus malý</u> (dle potřeby) Pomůcky pro tvorbu třídního portfolia

Odborné podklady:

- [Kvalita života](#)
- [Odpovědné spotřebitelské chování](#)
- [Planetární limity](#)
- [Ekonomika](#)
- [Cirkulární ekonomika](#)
- [Životní cyklus výrobků](#)

Portfolio:

Třídní: Plakát výrobního cyklu doplněný piktogramy pozitivních a negativních dopadů výroby trička a environmentálně odpovědnými řešeními.

Osobní: Skládačka trička nebo vlastnoruční nákres či schéma a vyplněný

PL Úvodní otázky.

Před lekcí:

- Promyslete způsob práce s osobním portfolioem a promyslete kam umístíte **třídní portfolio.**
- Vyzvěte žáky, aby si vzali na sebe nebo přinesli do školy své nej- (-oblíbenější, -zajímavější, -udržitelnější, -starší, ...) tričko. Tričko by mělo mít čitelnou cedulku nebo by měli žáci vědět něco o jeho původu.
- Pro plánovaný průzkum ve třídě požádejte žáky, aby si spočítali, kolik mají doma triček. Tyto informace využijete v průběhu hodiny pro představu (nad)produkce textilního průmyslu.
- Pokud pro lekcí zvolíte dramatizační hru (**popis viz 1. lekce pro II. st. ZŠ**), doporučujeme přípravu dramatizace provést již před lekcí. Zejména vybrat herce a rozdat žákům texty scénáře i expertních skupin.
- K lekcí je možné zhlédnout následující **videa** v anglickém jazyce.

Poznámka: PL Co všechno vím o svém tričku obsahuje i kolonku pro oblíbený výrobek. Rozhodněte se podle vyspělosti žáků, zda chcete v hodině pracovat pouze s výrobním cyklem trička, nebo využít i jiný výrobek. Příklady najdete v odborných materiálech pro učitele. V lekcí je možné pracovat s oběma variantami.

Popis lekce:

Na úvod lekce si pusťte video, které slouží k zamyšlení, proč se tématem zabývat.

Úvodní video: [Can fashion be sustainable?](#) (Může být móda udržitelná? 2:52)

Poznámka: U videí uvádíme vždy čas trvání videa.

Na video navažte brainstormingem, který poslouží k rozvinutí tématu. Vyzvěte žáky k brainstormingu na téma (ne)udržitelná móda. Ujasněte si se žáky **pravidla brainstormingu** a všechno, co během brainstormingu zazní, zapisujte na tabuli. Informace zapsané na tabuli budou žáky inspirovat v dalších částech lekce.

1. Co vše vím o svém tričku

Následuje část, kde žáci budou zjišťovat, co vědí o konkrétním tričku (např. o tom co mají na sobě) a co by se o něm ještě chtěli dozvědět. K tomu jim pomůže **PL Co všechno vím o svém tričku**, který bude součástí osobního portfolioa. Rozdejte žákům PL Co všechno vím o svém tričku a dejte jim čas na vyplnění tabulky a zodpovězení otázek.

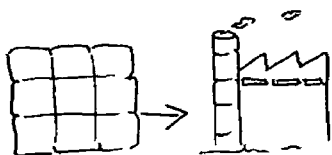
Následně odpovědi sdílejte ve třídě. Odpovědi v PL poslouží žákům k vyhodnocení, co nového se dozvěděli v závěru lekce. Během sdílení vyhodnoťte, co žáci o tričku znají dobře a na které otázky bude potřeba najít během lekce odpovědi. Otázky, na které chcete najít odpovědi, zapište na flip nebo na tabuli, abyste na konci lekce mohli vyhodnotit, zda se žáci dozvěděli to, co potřebovali.

Vaše **poznámky na tabuli si vyfoťte a využijte pro porovnání na konci 4. lekce.** Vyhodnoťte tak, zda a jaký dopad měla realizace všech lekcí na postoje a chování žáků.

2. Od semínka k tričku a ještě dál (dramatizační hra nebo práce s videi)

V této části žáci zmapují jednotlivé fáze výrobního cyklu trička, odhalí co nejvíce dopadů dané fáze na životní prostředí, lidi a ekonomiku a vysvětlí jaké důsledky tyto dopady mají. Vyhodnotí, která řešení dané fáze výroby jsou environmentálně odpovědná a která ne. Následně budou hledat environmentálně odpovědné varianty pro výrobu trička.

Pro odhalení výrobního cyklu trička, resp. oblečení, nabízíme dvě varianty.

Varianty

A) prostřednictvím prožitku během dramatizační hry (popis najdete v **ML 1. lekce Cesta trička II. st. ZŠ**)

B) prostřednictvím kritického hodnocení informací z videí, z předložených textů a z internetu, které žáci porovnají s vlastními znalostmi a odhady. Varianta B probíhá ve skupinách.

Než začnete práci ve skupinách, pusťte si video, které stručně představí výrobní cyklus oblečení. **The Secret Lives of Our Clothes** (Tajný život oblečení – jeans, 9:37, stačí promítnout 6 minut).

Po zhlédnutí videa se s žáky vraťte k jejich odhadům výrobního cyklu v **PL Co všechno vím o svém tričku** a společně se shodněte na fázích výrobního cyklu: Pěstování; Sklizeň; Předání, tkaní a barvení; Šití triček; Pořízení triček a používání; Odložení trička; Doprava (tato fáze může být zařazena na různá místa v rámci cyklu).

Rozdělte žáky do skupin. Pro aktivitu je důležité rozdělit žáky do **funkčních skupin**. Dobře rozdělené role v týmu umožní efektivní práci.

Počet skupin odpovídá fázím výrobního cyklu, viz výše. Každá skupina se bude věnovat všem environmentálním dopadům (na životní prostředí, lidi i ekonomiku) pro danou fázi výrobního cyklu.

Seznamte žáky s aktivitou. Nejprve budou pracovat s odhady, které následně porovnají s informacemi z různých zdrojů. Výsledkem práce bude plakát ke konkrétní fázi výroby (podrobnosti viz níže).

Nejprve nechte žáky v rychlosti odhadnout a zaznamenat, co se v rámci dané fáze děje. K odhadnutí situace mohou pomoci následující otázky.

1. Odhadněte, kde a jak daná fáze probíhá: jaké přírodní zdroje a osoby se na ní podílí a jak?
2. Odhadněte, jaká jsou největší rizika a největší přínosy zmíněného průběhu z environmentálního (pro přírodu), sociálního (pro lidi) a z ekonomického (pro zisky) hlediska?

Nyní rozdejte do skupin texty **PL Expertní skupiny**, zprostředkujte žákům odkazy na videa (viz níže) a vyzvěte je, ať se nejdříve podívají na videa, pak si dohledají potřebné informace ke své výrobní fázi v textech, případně na internetu. Informace mají zpracovat na poster (A3, balící papír apod.) dle následující osnovy:

1. Najděte nejběžnější možnosti (varianty), jak a kde daná fáze výroby probíhá.
2. Zaznamenejte dopady včetně jejich důsledků, které v dané fázi mohou nastat ve všech 3 pilířích (environmentálním, sociálním a ekonomickém). Označte dopady pozitivní a negativní.
3. Zaznamenejte, které osoby jsou pro danou fázi výroby nejdůležitější, které ji nejvíce ovlivňují.

Role ve skupině mohou být následující: vyhledávač informací, koordinátor informací, zapisovatel, ilustrátor, editor apod.). Správným rozdělením rolí docílíte zapojení většího počtu žáků do aktivity. Zároveň posílíte jejich silné stránky.

4. Navrhnete ve skupině environmentálně odpovědná řešení, která eliminují negativní dopady výroby.

5. Shodnete se ve skupině na výběru řešení a svůj výběr zdůvodnete.

Osnovu žákům napište na tabuli nebo promítněte, aby podle ní mohli pracovat. Při tvorbě plakátu, žáci přemýšlejí nad tím, jak budou výstup prezentovat.

Videa pro pracovní skupiny – dle fází výroby

Pěstování, Sklizeň (2:32)

Ruční sběr a rizika (1:56)

Předení, tkaní a barvení (1:33)

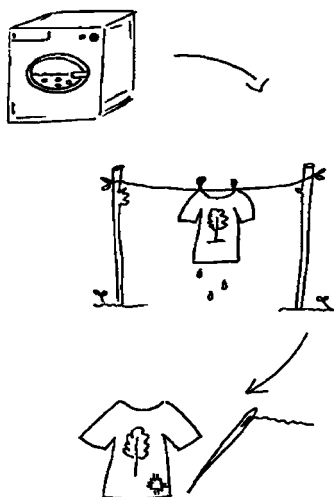
Šití triček (6:21)

Dětská práce a pracovní podmínky (4:39)

Pořízení triček a používání, Odložení trička – fast fashion (část do 4:50, pokračování do další lekce)

Doprava (1:37)

Lidé, kteří se podílejí na výrobě (1:40)

3. Sestavení příběhu trička, oblíbeného výrobku

V této části lekce budou žáci postupně prezentovat své výstupy a tím sestavovat výrobní cyklus trička.

Domluvte si pravidla pro představení jednotlivých fází výroby: čas na prezentaci, čas na doplňující otázky, čas na diskuzi.

Plakáty umísťujte vedle sebe nebo do kruhu viz **Cirkulární ekonomika**.

Do plakátu mohou být následně doplněny informace z diskuze po prezentaci.

Na závěr společně sestavte z možností, které žáci navrhli, co nejodpovědnější výrobní cyklus bavlněného trička. Při jeho sestavování se inspirujte následujícími otázkami.

• Jsou tato řešení realizovatelná v kontextu celého výrobního cyklu?

 Za jakých podmínek?

• Jaké jsou bariéry, které uplatnění těchto řešení brání? Je možné je odstranit nebo minimalizovat a jak?

Při sestavování odpovědného výrobního cyklu bude nezbytné se dohodnout na tom, které řešení upřednostnit. Dohodněte se s žáky na způsobu, jakým budete o výběru rozhodovat (hlasování apod.). Zamyslete se také nad nemateriálními dopady jednotlivých řešení.

Po sdílení je možné pustit ještě video **Jak může vaše tričko něco změnit** (How Your T-Shirt Can Make a Difference, 1:50), které shrnuje informace opět z jiného úhlu pohledu.

Zde je možné se zamyslet nad počtem triček, které každý ze třídy vlastní. Spočítejte, kolik vlastní celá třída triček. Podle atmosféry sečtěte trička tajně (vhozením čísel do nádoby) nebo společně sdílejte, např.: Vytvořte skupiny podle počtu triček a ty pak společně sečtěte. Zamyslete se nad počtem v souvislostech s předchozími informacemi. Myšlenky sdílejte, pokud nechcete sdílet, využijte je v závěrečné části lekce.

Propočítejte, kolik triček vlastní celá škola, město, stát..., viz video, zamyslete se, jak jste na tom jako třída s množstvím používaného textilu.

4. Příběh trička, jak ho vidím já

V této fázi lekce se vraťte k **PL Úvodní otázky** a k informacím, které jste si v úvodu lekce zaznamenali. Žáci si znovu projdou PL Úvodní otázky a doplní si (ideálně jinou barvou), co nového se během lekce o tričko dozvěděli. Zároveň vyhodnoťte, zda jste našli všechny odpovědi, které jste potřebovali.

V této části žáci zohlední osobní preference, které se nemusí shodovat s třídními. Je možné využít **PL Skládačka trička** (lze ji rozstříhat a sestavit, vybarvit, popsat apod.) nebo žáci mohou nakreslit svou vlastní variantu.

Vyzvěte žáky, aby se pokusili **sestavit si nebo najít výrobní cyklus jiného výrobku** než trička. Např. jako dobrovolný domácí úkol.

1. Jak by podle mne měl vypadat environmentálně odpovědný výrobní cyklus trička. Nakresli nebo napiš. Nezapomeň na zdůvodnění vybraných postupů.
2. Jaké jsou podle mne zásadní dopady výroby trička?
3. Znáš ze svého okolí příklady odpovědné výroby trička nebo některé z fází jeho výroby?
4. Chtěl/a nebo mohl/a bych já sám/sama nějak ovlivnit výrobní cyklus trička, kdybych měl/a tu možnost? Jak bych to udělal/a? Napište 1–3 konkrétní nápady i s návrhem, jak to udělat.
5. Můžete ovlivnit vaším přístupem lidi v jiné části světa? Napiš konkrétní příklad z oblasti oblékání a módy.

